Давним-давно два бідні Дроворуби прокладали собі шлях додому через великий сосновий ліс. Стояла зимова морозна ніч. Земля та дерева були заметені снігом, маленькі гілочки потріскували від морозу, коли Дроворуби проходили повз них. І ось вони дійшли до гірської річки, яка нерухомо зависла в повітрі водоспадом, бо її поцілував Льодяний Король.

Було так холодно, що навіть звірі й птахи не знали, як цьому зарадити.

— Еге-ге! — прогарчав Вовк, шкутильгаючи через зарослі, підібгавши хвоста. — Це просто жахлива погода. Чому уряд за цим не слідкує?

— Піть! Ііть! Піть! — щебетали зелені Коноплянки. — Стара Земля померла, і її загорнули в білий саван.

— Земля виходить заміж, а це її весільна сукня* — прошепотіли одна одній Горлиці. їхні маленькі рожеві ніжки зовсім змерзли, але пташки відчували, що мають дотримуватися романтичного погляду на цю ситуацію.

— Дурниці! — гаркнув Вовк. — Я кажу вам, що все це — провина уряду, і якщо ви мені не вірите, я вас з’їм.

Вовк міркував практично, йому ніколи не бракувало переконливих аргументів.

— Як на мене, — сказав Дятел, котрий був природженим філософом, — я не схильний удаватися до теорії атому для пояснень. Якщо річ є такою, то вона такою і є, а зараз страшенно холодно.

Безсумнівно, був лютий холод. Маленькі Білки, які жили у високій ялині, терли одна одній носики, щоб зігрітися, а Зайці скрутилися клубком у своїх норах і не наважувалися навіть визирнути за двері. Єдині

істоти, які, здавалося, насолоджувалися цим, були великі рогаті Сови. їхнє пір’я вкрилося інеєм, але їм було байдуже, і вони крутили великими жовтими очима й перегукувались через ліс:

— Пу-гу! Пу-гу! Пу-гу! Яка чудова погода!

Два Дроворуби все йшли та йшли, сильніше дмухаючи на свої пальці й ступаючи своїми величезними підкованими чоботями по затверділому снігу. Одного разу вони провалилися в глибокий замет, а вибралися звідти білі, наче мірошники, які перемелюють зерно на борошно; а іншого разу вопи послизиулися па твердому гладенькому льоду, де замерзла болотна вода, їхні оберемки хмизу випали з в’язки, так що їм довелося знову збирати й зв’язувати їх. Раптом їм здалося, що вони загубилися, їх охопив жах, бо вони знали, що Метелиця жорстока з тими, хто спить в її обіймах. Але чоловіки вірили в доброго святого Мартіна, який оберігае всіх подорожніх, і знову пішли по своїх слідах. Вони йшли обережно і нарешті вийшли на узлісся й побачили далеко внизу в долині вогні рідного села.

Дроворуби так зраділи зі свого звільнення, що голосно сміялися, і Земля здавалася їм срібною квіткою, а Місяць — золотою.

Посміявшись, вони засумували, бо згадали про свою бідність, і один із них сказав:

— Чому ми радіємо, ми ж бачимо, що життя для багатих, а не для таких, як ми? Краще б ми померли від холоду в лісі або якісь дикі звірі напали на нас і розірвали.

— Твоя правда, — відповів його товариш, — комусь дається багато, а іншим — мало. Несправедливість розділила світ, і ніщо не поділене порівну, крім горя.

Але в той час, як вони розповідали один одному про свої нещастя, трапилася дивна річ. З небес упала дуже яскрава й красива зірка. Бона зісковзнула з неба, оминаючи інші зірки на своєму шляху, і коли Дроворуби здивовано дивилися на неї, вона, здавалося, опустилася за верби, біля невеличкої кошари на відстані не більше кинутого каменя.

— Та це ж горщик золота для того, хто його знайде! — вигукнули вони й побігли, бо їм дуже хотілося золота.

Один із них біг швидше, ніж його товариш, і випередив його. Продираючись через верби, він вийшов на інший бік. Там справді лежало щось золоте на білому снігу. Тому він поспішив туди і, нахиляючись, простяг до нього руки, — це був плащ із золотого полотна, розшитий зорями, згорнутий у багато разів. Він закричав своєму товаришеві, що знайшов скарб, який упав з неба, і коли товариш підійшов, вони сіли на сніг, розгорнули складки плаща, у яких могло бути золото. Проте там було не золото, і не срібло, і не будь-які інші коштовності, а спала маленька дитина.

Один із них сказав:

— Наші сподівання не справдилися, жодному з нас не усміхнулася доля, то ж яка користь від дитини? Давай залишимо її тут і підемо своєю дорогою, бо ми бідні люди, у нас є свої діти, яких треба годувати.

Але його супутник відповів:

— Ні, це було б великим злом залишити дитину гинути тут, у снігу, і, незважаючи на те, що я бідний, як і ти, і мені потрібно годувати багато рогів, я заберу його додому, і моя дружина буде піклуватися про нього.

Він ніжно взяв дитину, загорнув її в плащ, щоб захистити від холоду, і пішов через пагорб до села, поки його товариш дивувався з його м'якості серця.

Коли Дроворуби дійшли до села, його товариш сказав:

— Ти взяв собі дитину, тоді віддай мені плащ, бо ми новинні чесно поділитися знахідкою.

Але той відповів:

Ні, плащ не належить ані тобі, ані мені, а тільки дитині.

Тож він побажав йому щасливої дороги, пішов до свого будинку й постукав у двері.

Коли дружина відчинила двері й побачила, що її чоловік повернувся живий і здоровий, вона зраділа, обняла його й поцілувала, потім узяла в нього оберемок хмизу, зчистила сніг із чобіт і запросила всередину. Ллє він промовив до неї, усе ще стоячи на порозі:

— Я знайшов дещо в лісі й приніс тобі, щоб ти про нього подбала.

— Що це? — вигукнула вона. — Покажи мені, бо в будинку порожньо, а нам потрібно чимало речей.

Він розгорнув плащ і показав їй сплячу дитину.

— Але чоловіче добрий! — нарікала вона. — Хіба в нас недостатньо своїх дітей, яким теж потрібно місце біля вогнища? І хто знає, чи не принесе це нам нещастя? І як ми будемо доглядати за ним?

Вона дуже розгнівалася на чоловіка.

— Але це Хлопчик-Зірка, — заперечував він; і розповів їй про те, як знайшов дитя.

Жінка не заспокоїлася, висміювала його, говорила сердито, навіть кричала:

Нашим дітям не вистачає хліба, а ми будемо годувати іншу дитину? Хто буде піклуватися про пас? І хто дасть нам їсти?

— Але Бог турбується навіть про горобців і годує їх, — відповів він.

— Хіба горобці не помирають узимку від голоду? — запитала вона. — І хіба зараз не зима?

Чоловік нічого не відповідав і все ще стояв на порозі.

Через відкриті двері з лісу ввірвався різкий вітер, і вона затремтіла від холоду й сказала:

— Чому ти не зачиниш двері? У будинку вітер, і мені холодно.

— Хіба в будинку, де є черстве серце, немає холодного вітру? — запитав він.

Жінка нічого йому не відповіла, але підійшла ближче до вогню.

Через деякий час вона повернулася й подивилася на нього, її очі були наповнені слізьми. Тоді він швидко зайшов, передав дитину їй на руки, вона поцілувала її й поклала в маленьке ліжечко до їхньої найменшої дитини. На другий день Дроворуб узяв незвичайний золотий плащ, поклав його до великої скрині разом із бурштиновим ланцюжком, який дружина зняла з шиї дитини.

Отож Хлопчик-Зірка виховувався разом із дітьми Дроворуба, їв із ними й грався. Щороку він ставав усе гарнішим. Односельці дивувалися, бо всі вони були смагляві й темноволосі, а він був білим і витонченим, як

слонова кістка, а його кучері були подібні на пелюстки золотого нарциса. Його губи були, як червона квітка, а очі, як фіалки біля річечки з чистою водою, а його тіло було таким, як білосніжний нарцис у полі, де ще не ступала нога косаря.

Проте його краса обернулася злом для нього, бо він ріс гордим, жорстоким і егоїстичним. Дітей Дроворуба та дітей односельців він зневажав через їхнє низьке походження, говорив, що сам має благородне походження, адже прилетів із зірки. Хлопчик-Зірка став господарем над ними, називав їх своїми слугами. Ніякого жалю не було в нього до бідних, сліпих, покалічених і нужденних. Він кидав у них каміння, гнав їх із вулиць, наказував їм просити хліба десь в іншому місці, так що ніхто більше, крім злочинців, не приходив двічі в те село просити милостиню. Насправді Хлопчик-Зірка був ніби зачарований своєю красою й знущався над тими, хто був слабкий і хворий. Він любив лише себе. Улітку, коли не було вітру, лежав біля колодязя в саду священика, дивився на відображення власного обличчя у воді й сміявся від задоволення, милуючись собою.

Дроворуб та його дружина часто сварили його, нарікаючи:

— Ми не ставилися до тебе так, як ти ставишся до тих, кого покинули та в кого немає нікого, хто б допомагав їм. Чому ти такий жорстокий до всіх, хто потребує співчуття?

Часто його запрошував до себе старий священик і намагався навчити любові до всього живого, говорячи:

— Кожна комаха рідна тобі, не шкодь їй. Дикі птахи мають свободу. Не лови їх задля власного задоволення. Бог створив сліпими черв’яка й крота, і кожен із них має своє призначення. Хто ти такий, щоб нести біль у світ Божий? Навіть худоба в полі прославляє Його.

Але Хлопчик-Зірка не звертав уваги на його слова, а лише насуплювався і підсміювався, потім повертався до своїх товаришів і знову командував ними. Вони ж корилися йому, бо він був врод-

ливіїм, хорошим бігуном, міг танцювати, грати на дудці и складати гарні молоди. І де б не з являвся Хлопчик-Зірка, вони йшли за ним, і що б не наказував їм робити — усе виконували. І коли він гострою тростинкою виколов очі кротові, товариші сміялися, і коли кидав камінням у прокаженого1 — теж сміялися. У всьому він направляв їх, і в них також затверділи ссрця, як і в нього.

Одного дня через село проходила бідна жінка-жебрачка. Її одяг був подертий, ноги були поранені камінням на дорозі, бо її спіткала велика біда.

Стомившись, вона сіла перепочити під каштаном.

Але коли Хлопчик-Зірка побачив її, він сказав товаришам:

— Дивіться! Під тим гарним зеленим деревом сидить брудна жебрачка. Ходімо, виженемо її звідси, бо вона потворна і хвора.

Хлопчик-Зірка пішов і кидав у неї каміння, знущався з неї, їй було страшно, але вона не зводила з нього очей. І коли Дроворуб, який колов дрова і був дуже втомлений, побачив, що робив Хлопчик-Зірка, він підбіг і насварив його:

— Ти, дійсно, безсердечний і не знаєш жалю. Яке зло зробила тобі ця бідна жінка, що ти так до неї ставишся?

Хлопчик-Зірка, почервонівши від гніву, тупнув ногою і сказав:

— Хто ти такий, аби питати мене, що я роблю? Я не твій син, щоб слухатися тебе!

— Твоя правда, — відповів Дроворуб, — але я пожалів тебе, коли знайшов у лісі.

Коли жінка почула ці слова, вона голосно заплакала й зомліла. Тоді Дроворуб поніс її у свій дім, його дружина оточила її турботою, і коли, урешті-решт, жінка отямилася, вони поставили перед нею їжу й воду й просили її почувати себе як удома.

Але вона не їла й не пила, а спитала Дроворуба:

— Чи правда, що ти знайшов дитину в лісі? Це було десять років тому?

І Дроворуб відповів:

— Так, я знайшов його в лісі, це було десять років тому.

— А що ти знайшов біля нього? — вигукнула вона. — Чи був у нього на шиї бурштиновий ланцюжок? Чи був він загорнутий у золотий плащ, гаптований зірками?

1 Прокажений — хворий на проказу, що спотворює обличчя людини.

— Твоя правда, — відповів Дроворуб, — усе було так, як ти кажеш. — І він витяг плащ і бурштиновий ланцюжок зі скрині й показав їх жінці.

Коли та їх побачила, то заплакала від радості й сказала:

— Він — мій маленький син, якого я загубила в лісі. Я молю вас: швидко покличте сина, я шукала його по всьому світу.

Тож Дроворуб і його дружина вийшли на вулицю, покликали Хлопчика-Зірку й сказали йому:

— Іди до будинку. Там твоя матір, яка чекає тебе.

Тоді він побіг у дім, його переповнювала цікавість і велика радість. Але коли він побачив, хто там на нього чекав, він лише зневажливо розсміявся й сказав:

— Що, де моя мати? Я тут нікого не бачу, крім цієї нікчемної жебрачки.

А жінка відповіла йому:

— Я твоя мати.

Ти божевільна, якщо таке кажеш, — сердито вигукнув Хлопчик-Зірка. — Я не твій син, бо ти жебрачка, потворна й одягнена в лахміття. Тому вимітайся звідси, щоб я більше не бачив твого брудного обличчя.

— Ні, але ж ти, насправді, мій маленький син, якого я народила в лісі, — плакала вона, і впала на коліна, і простягнула до нього руки. — Грабіжники вкрали тебе в мене й залишили помирати, — шепотіла вона. — Але я впізнала тебе, коли лише побачила, і твої речі я також впізнала: золотий плащ і бурштиновий ланцюжок. Тому я прошу тебе піти зі мною, бо я блукала по всьому світу, шукаючи тебе. Ходімо зі мною, сину, адже мені потрібна твоя любов.

Але Хлопчик-Зірка не зрушив з місця. Не було чути жодного звуку, крім ридання жінки.

Нарешті він заговорив до неї, його голос був твердим і суворим:

— Якщо ти справді моя матір, — сказав він, — було б краще, якби ти трималася подалі, а не приходила сюди, щоб соромити мене. Зрозумій, я вважав себе сином зірки, а не жебрачки, як це ти мені зараз кажеш. Тому йди звідси, щоб я тебе більше не бачив.

— Сину мій! — вигукнула вона. — Ти навіть не поцілуєш мене перед тим, як я піду?! Я так багато страждала, щоб знайти тебе.

— Ні, — гка.тав Хлопчик-Зірка, — ти така огидна, що я б краще поцілував гадюку або жабу, ніж тебе.

Тоді жінка підвелася та пішла в ліс, гірко плачучи, і коли Хлончик-Зірка побачив, що вона пішла, то зрадів і побіг назад гратися зі своїми товаришами.

Але коли товариші побачили, що він іде, то відразу почали дражнити його й промовляли:

— Ти такий гидкий, як жаба, і бридкий, як гадюка. Забирайся звідси, бо ми не стерпимо, якщо ти будеш гратися з нами.

Хлопчик-Зірка спохмурнів і сказав про себе: ♦Про що вони говорять? Піду до колодязя й подивлюся, що зі мною*.

Отож він пішов до колодязя та подивився в нього. І що ж?! Його обличчя було, як у жаби, а тіло було в лусці, як у гадюки. Він упав на траву і плакав: "Певно, мене спіткало це лихо через мій гріх. Бо я зрікся своєї матері и прогнав и, я був гордим і жорстоким до неї. Тому я піду й шукатиму її по всьому світу, і не знатиму відпочинку, допоки не знайду її".

Тут до нього прийшла маленька донька Дроворуба, вона поклала йому руку на плече й сказала:

— Що з того, що ти втратив вроду? Залишайся з нами, я не буду з тебе глузувати.

Але він сказав їй:

— Ні, я був жорстоким до своєї матері. За це зло я понесу покарання. Я повинен піти звідси й обійти весь світ, аж поки знайду її і вимолю в неї пробачення.

Тоді Хлопчик-Зірка побіг до лісу й кликав свою матір, просив прийти до нього, але ніхто не відгукнувся. Увесь день він звав її, і коли сонце зайшло за небокрай, зробив собі ліжко з листя та ліг спати. Проте птахи й звірі тікали від нього, бо пам’ятали його жорстокість. Він залишився на самоті з жабою, яка дивилася на нього, і гадюкою, яка повзала неподалік від нього.

Уранці Хлопчик-Зірка піднявся, поснідав гіркими лісовими ягодами и пішов лісом, сильно плачучи. І в усіх, кого зустрічав, він запитував, чи не бачили вони випадково його матінки.

Він спитав Крота:

— Ти можеш ходити під землею. Скажи мені, чи моя мама там?

І Кріт відповів:

— Ти осліпив мене. Як я можу знати?

Він спитав Коноплянку:

— Ти можеш літати над високими деревами й бачити весь світ. Скажи мені, чи можеш ти побачити мою матір?

І Коноплянка відповіла:

— Ти підрізав мої крила заради власної втіхи. Як я можу літати?

Тоді він сказав маленькій Білочці, яка самотньо жила в ялині:

— Де моя мати?

І Білка відповіла:

— Ти вбив мою маму. Ти шукаєш свою, щоб її теж убити?

І Хлопчик-Зірка заплакав, і схилив голову, і просив проба чення в Божих створінь, і продовжував долати свій шлях через ліс, шукаючи жебрачку. На третій день він вийшов на інший бік лісу й пішов рівниною.

Коли хлопчик проходив селами, діти знущалися з нього та жбурляли в нього каміння, йому не дозволяли навіть спати в корівниках, побоюючись, що він принесе цвіль на зерно — таким він був огидним, і тоді наймити гнали його звідти геть, і нікому не було його шкода. Ніде Хлопчик-Зірка нічого не чув про жебрачку, яка була його матір’ю, хоча три роки мандрував світом. Йому часто здавалося, що бачить її на дорозі перед собою. Тоді він кликав її, і біг за нею, доки гострим камінням на дорогах не поранив ноги, і з рани почала сочитися кров. Він не міг наздогнати її, але ті, хто жив неподалік від того місця, де хлопчик її бачив, заперечували, що коли-небудь бачили когось схожою на неї, і сміялися з його горя.

Три роки він ходив світом, і ніхто не поставився до нього добре чи пожалів його, Цс був такий світ, який він створив у дні своєї великої гордості.

Одного вечора Хлоичик-Зірка підійшов до брами міста, яке було оточене великими мурами й стояло на березі річки. Проте, незважаючи на втому та біль у ногах, він прагнув увійти туди. Але вартові схрестили свої алебарди перед входом і грубо спитали його:

— Що ти робиш у місті?

— Я шукаю свою матір, — відповів він, — і молю вас дозволити мені пройти, бо, можливо, вона в цьому місті.

Але вартові глузували з нього, а один із них, потрусивши чор-ною бородою, поставив свій щит і вигукнув:

— Правду кажучи, твоя мати не зрадіє, коли побачить тебе, бо ти огидніший за болотну жабу або гадюку, що повзає в драговині1. Іди собі. Іди. Твоя мати живе не в цьому місті.

Інший вартовий, котрий тримав у руці жовтий прапор, сказав йому:

— Хто твоя матір, чому ти її шукаєш?

1 Драговина — грузьке, багнисте, болотисте місце.

Він відповів:

— Моя мати — жебрачка, як і я, а я жорстоко з нею повівся. 51 прошу вас дозволити мені пройти, щоб вона мене пробачила.

Але вартові не дозволили йому пройти.

І коли хлопчик відвернувся, плачучи, годі до них підійшов чоловік, чий обладунок був прикрашений золотими квітами й на шоломі котрого був крилатий лев, і став розпитувати про хлопця.

Вони сказали:

— Це жебрак, син жебрачки, і ми його прогнали.

— Не треба, — вигукнув він, сміючись, — ми продамо цю потвору як раба, його ціною буде ціна чаші солодкого вина.

І старий чоловік зі злим обличчям, який проходив неподалік і чув розмову, гукнув до них:

— Я куплю його за таку ціну.

Він заплатив за Хлопчика-Зірку й новів його в місто.

Вони минули багато вулиць і дісталися до маленьких дверей у стіні за гранатовим деревом. Старий доторкнувся до дверей перснем з яшмою, і ті відчинилися. Вони пройшли п’ятьма бронзовими східцями до саду, де було багато чорного маку й зелених глиняних горщиків. Тоді старий вийняв зі свого тюрбана шовковий шарф, зав’язав ним очі Хлопчику-Зірці й повів перед собою. А коли зняв з нього шарф, то хлопчик побачив, що опинився в темниці, де світить лише один ліхтар.

Старий поставив перед ним тарілку із запліснявілим хлібом:

— їж!

Поставив солонувату воду в чашці й наказав:

— Пий.

Коли той поїв і понив, старии виишов, зачинивши за собою двері, і закрутив їх залізним ланцюгом.

Наступного дня старий, який насправді був наймайстернішим із чаклунів Лівії і навчився цього мистецтва в того, хто жив біля Нілу, прийшов до Хлончика-Зірки й сказав, насупивши брови:

— У лісі, який недалеко біля воріт цього міста гяурів1, є три золотих монети. Одна з білого, друга з жовтого, а третя з червоного золота. Сьогодні ти принесеш мені монету з білого золота, а якщо не принесеш,

то я відшмагаю тебе батогами сто разів. Швидко йди, а на заході сонця я чекатиму тебе біля дверей саду. Принеси мені монету з білого золота, а якщо не виконаєш, то тобі це так не минеться, ти ж мій раб, і я купив тебе за ціною чаші солодкого вина.

11'яури — у середні віки зневажлива назва людей іншої віри.

Він зав’язав очі Хлопчика-Зірки шовковим шарфом і провів його через будинок і сад із маками, а потім угору п’ятьма бронзовими східцями. Відчинивши маленькі двері своїм перснем, старий випустив його на вулицю.

Хлопчик-Зірка вийшов за міську браму й дійшов до лісу, про який говорив йому Чаклун. Спочатку ліс видався йому дуже красивим, здавалося, що там багато співаючих пташок і квітів із солодким запахом, і він радісно пішов туди. Але ця краса не принесла йому радості, бо де б хлопчик не ступав, гострі колючки та шипи з являлися з-під землі и оточували його, зла кропива жалила його, чортополох пронизував його своїми гострими шинами, мов кинджалами, — йому було дуже боляче. Проте ніде він не міг знайти монету з білого золота, про яку говорив Чаклун, хоча тукав її з ранку до полудня, і з полудня до заходу сонця. Коли сонце почало заходити, Хлопчик-Зірка зібрався йти додому, гірко ридаючи, бо знав, що на нього чекає. Але коли дійшов уже до околиці лісу, то почув із гущавини крик, начебто комусь було боляче. Забувши про власне горе, він побіг назад і побачив маленького Зайця, що потрапив до мисливської пастки.

Хлопчикові-Зірці стало шкода Зайця, і він звільнив його, сказавши:

— Я сам раб, але тебе я можу випустити на волю.

Засць відповів йому:

— Ти мене звільнив. А що я дам тобі навзаєм?

Хлопчик-Зірка сказав:

— Я шукаю монету з білого золота, але ніде не можу її знайти, якщо я не принесу її моєму хазяїнові, він поб’є мене.

Ходімо зі мною, — сказав Засць, — я приведу тебе до неї, бо знаю, де її заховали й для чого.

Отож Хлоичик-Зірка пішов за Зайцем. І — яка радість! У дуплі великого дуба лежала монета з білого золота, яку він шукав. Хлопчик зрадів, поклав монету у свій гаманець і сказав Зайцеві:

— За послугу, яку я тобі зробив, ти відплатив мені сторицею, а за добро заплатив добром.

— Зовсім ні, — відповів Заєць, — я поставився до тебе гак, як ти поставився до мене.

І він швидко втік, а Хлопчик-Зірка пішов до міста.

Біля міської брами сидів прокажений. Його обличчя покривав каптур із сірого полотна, і лише через прорізи світилися очі, як червоні вуглинки. Коли він побачив, що йде Хлопчик-Зірка, ударив по дерев яніи мисці и закалатав у дзвоник, гукаючи його:

— Дай мені монету, бо я помру з голоду.

— На жаль, — вигукнув Хлопчик-Зірка, — у мене є тільки одна монета в гаманці, і якщо я не принесу її моєму хазяїнові, він поб’є мене, бо я його раб.

Але прокажений благав і вмовляв його, доки Хлопчик-Зірка не зглянувся над ним і не дав йому монету з білого золота.

Коли він прийшов до будинку Чаклуна, той відчинив йому, запросив зайти й сказав:

— У тебе є монета з білого золота?

І Хлопчик-Зірка відповів:

— У мене її немає.

Тоді Чаклун побив його й поставив перед ним порожню тарілку

й наказав: .

-їж!

Поставив порожню чашку:

— Пий.

І знову кинув його до темниці.

Наступного дня Чаклун прийшов до нього й сказав:

— Якщо ти сьогодні не принесеш мені монету з жовтого золота, я залишу тебе своїм рабом і відшмагаю триста разів.

Хлопчик-Зірка знову пішов до лісу й цілий день шукав монету з жовтого золота, але ніде не міг ЇЇ знайти. На заході сонця сів і

У той час, як він плакав, до нього приишов маленький Заєць, якого хлопчик урятував із пастки.

Заєць сказав йому:

— Чого ти плачеш? ІЦо шукаєш у лісі?

Хлопчик-Зірка відповів:

— Я шукаю сховану тут монету з жовтого золота, якщо я п не знайду, мій хазяїн поб’є мене й залишить своїм рабом.

— Іди за мною, — гукнув Заєць і побіг через ліс, аж доки вони не дістались озера.

На дні того озера лежала монета з жовтого золота.

— Як мені тобі віддячити? — сказав Хлопчик-Зірка. — Це вже вдруге ти допоміг мені.

— Не потрібно, адже це ти перший мене пожалів, — сказав Заєць і швидко втік.

А Хлопчик-Зірка взяв монету з жовтого золота, поклав у свій гаманець і поспішив до міста. Але прокажений побачив, що він іде й вибіг йому назустріч, став на коліна й вигукнув:

— Дай мені монету, бо я помру з голоду. Хлопчик-Зірка сказав йому:

— У мене в гаманці лише одна монета з жовтого золота, якщо я не принесу її своєму хазяїнові, він поб’є мене й залишить своїм рабом.

Але прокажений продовжував благати його, тому Хлопчик-Зірка зглянувся над ним і віддав монету з жовтого золота.

Коли він прийшов до будинку Чаклуна, той знову відчинив йому й запитав:

— Чи є в тебе монета з жовтого золота? Хлопчик-Зірка відповів йому:

— У мене її немає.

Тоді Чаклун знову побив його, кинув до темниці й сказав:

— Якщо завтра ти принесеш мені монету з червоного золота, я відпущу тебе, а якщо ні — то вб’ю.

Уранці Хлопчик-Зірка пішов до лісу й увесь день шукав монету з червоного золота, але ніде не міг її знайти. Увечері він сів і заплакав, і в той час до нього прийшов маленький Заєць.

Заєць сказав йому:

— Монета з червоного золота, яку ти тукаєш, знаходиться в печері за деревом. Тому не плач більше, а радій.

— Як мені тобі віддячити? — вигукнув Хлопчик-Зірка. — Уже втретє ти мені допомагаєш,

— Ні, це ти перший мене пожалів, — сказав Заєць і швидко втік.

Хлопчик-Зірка зайшов до печери і в її найдальшому кутку знайшов монету з червоного золота. Він поклав її в гаманець і поспішив до міста. Прокажений, побачивши його, став посеред дороги і гукнув до нього:

— Дай мені червону монету, бо я помру!

Хлопчик-Зірка зглянувся над ним знову й дав йому монету з

червоного золота, сказавши:

— Тобі вона потрібна більше, аніж мені.

Але на серці в нього було тяжко, бо він знав, яка лиха доля чекала на нього.

Однак коли він проходив через міську браму, варта шанобливо вклонилася йому, кажучи:

— Який красивий наш володар!

Натовп мешканців ішов за ним і гукав:

— Без сумніву, у світі немає вродливішого за нього!

Хлопчик-Зірка подумав: "Вони глузують з мене та з мого горя*.

Зібралося багато людей. Нарешті він опинився на величезній

площі, де був палац Короля,

Ворота палацу відкрилися, і священнослужителі, і високопоса-довці міста побігли йому назустріч. Вони схиляли перед ним голови й казали:

— Ти наш повелитель, якого ми чекали, і син нашого Короля.

Хлопчик-Зірка відповів їм:

— Я — не син Короля, а дитина бідної жебрачки. І як ви можете казати, що я красивий, адже я знаю, що на мене страшно глянути?

Тоді той, чий обладунок був прикрашений золотими квітами й на чийому шоломі був крилатий лев, виставив уперед щит і гукнув:

— Як може мій володар казати, що він некрасивий?

Хлопчик-Зірка подивився туди. Його обличчя було таким, як

і раніше. Його краса повернулася до нього, він побачив у своїх очах щось, чого там раніше не було.

Священнослужителі й високопосадовці стали на коліна й сказали йому:

— Дуже давно було таке пророцтво, що в цей день прийде той, хто буде керувати нами. Тому хай наш володар візьме цю корону та скіпетр1 і буде над нами справедливим і милосердним Королем.

Але він сказав їм:

Я не гідний цього, бо я зрікся матері, яка народила мене, і не зупинюся, допоки не знайду її і не попрошу в неї пробачення. Тому дайте мені дорогу, бо я знову мандруватиму світом і не зможу затриматися тут, хоч ви й принесли мені корону й скіпетр.

І коли він говорив, то відвернувся від них до вулиці, що вела до міської брами. Серед натовпу, який обступили солдати, хлопчик побачив жебрачку, котра й була його матір’ю, а біля неї стояв прокажений, який сидів на дорозі.

Вигук радості зірвався з його губ. Він побіг і, ставши на коліна, поцілував рани на ногах своєї матері й окропив їх сльозами. Хлопчик схилив голову і, ридаючи так, що могло розірватися серце, сказав їй:

— Мамо, я відрікся від тебе в годину моєї гордості. Прийми мене в годину моєї смиренності. Мамо, я дав тобі ненависть. Дай же мені любов. Мамо, я відштовхнув тебе. Прийми своє дитя зараз.

І він простягнув руки, схилився й обійняв босі ноги прокаженого, сказавши йому:

— Я тричі пожалів тебе, попроси мою матір заговорити до мене один раз.

Але прокажений не відповів йому ані слова.

І хлопчик знову заридав і сказав:

— Мамо, мої страждання більші, ніж я можу витримати. Прости мене, і я повернуся назад до лісу.

Жебрачка поклала руку на його голову й сказала:

— Устань.

І прокажений поклав руку на його голову і сказав:

— Устань.

Хлопчик піднявся й подивився на них — вони були Королем і Королевою.

Королева сказала йому:

— Це твій батько, якому ти допомагав.

Король сказав йому:

— Це твоя мати, чиї ноги ти обмив своїми слізьми.

Вони обняли й поцілували його, привели в палац, прибрали в чистий одяг, одягли корону на голову, а в руку дали скіпетр, і він став володарем усього міста над річкою. Він керував справедливо й милосердно, злого Чаклуна вигнав, Дроворубові та його дружині послав багато подарунків, а їхніх дітей усіляко вшановував. Він не терпів, коли хтось грубо ставився до звірів чи птахів, навчав любові,

доброті й милосердю, бідним давав хліб та одяг, і всюди тоді панували мир і достаток.

Але правив він недовго, бо надто великими були його страждання, і через три роки він помер. А той, хто прийшов після нього, правив жорстоко.

(Переклад Марини Зуєнко)